Aulis Antamaa

Kirjastossa

Aulis Antamaa

Kirjastossa

© 2026 Aulis Antamaa

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-4791-2

Naapurirapun Merja on perustanut kotikirjaston omaan huoneeseensa. Sami piipahtaa paikalla ja lainaa pari Sandwall-Bergströmin Gulla-sarjan kirjaa. Myöhemmin isä ihmettelee, miksi poika lukee tyttöjen kirjoja. Sami hämmentyy. Hän on niin tottunut leikkimään tyttöjen kanssa, että unohtaa välillä, ettei se ole kaikkien mielestä tavallista. Hän on saanut aiemmin lahjaksi Tarzan-, Pertsa ja Kilu- sekä Vaahteramäen Eemeli -kirjoja ja lukenut niitä ihan mielellään, mutta vasta Viisikko aarresaarella on sytyttänyt lukuinnostuksen liekkeihin. Kotipihan parkkipaikalle viikoittain pysähtyvästä kirjastoautosta Sami on lainannut muutaman kerran kuvakirjoja ja satukirjoja, jotka ovat unohtuneet ja hautautuneet isän kirjoituspöydällä olevien paperipinojen alle. Lainoista tulee etana-leimalla varustettu muistutus, jonka Sami onnistuu poimimaan eteisen lattialta ennen vanhempiaan. Poika päättää kätkeä karhutut lainat lähimetsän kivenkoloon ja luulee ongelman ratkenneen.

Lähin kirjasto sijaitsee parin kolmen kilometrin päässä. Siellä Sami käy harvemmin, mutta hän lähtee Merjan ja Lissun mukaan. Kirjaston tiskin lähellä Merja kuulee kamerafilmiä tarkastelevan kirjastotädin juttelevan kollegalleen. Joku on tuonut metsästä löytämiään kirjastokirjoja, joiden lainaajaa nyt ihmetellään. Toinen naisista mainitsee Sami Saastamoisen nimen. Tuollahan Sami katselee Viisikkoja! Merja huudahtaa kirjastonhoitajille ja osoittaa sormella Samin suuntaan. Nolostunut poika sopertelee selitykseksi tarinan. Hän on ollut matkalla palauttamaan kirjoja, kun ylätalon joukko isoja poikia on lähtenyt perään. Päästäkseen nopeammin karkuun hän on heittänyt kirjapussin kivenkoloon ja ottanut jalat allensa.

Tapahtuneen jälkeen Sami ei pitkään aikaan kehtaa käyttää kirjastoa. Hän tuhlaa lahja- ja viikkorahojaan ostamalla vähitellen koko Viisikko-sarjan ja siirtyy sen luettuaan Salaisuussarjaan. Myös SOS-sarja tulee tutuksi ennen kuin koulussa aletaan äikän tunnilla lukea Kymmenen pientä neekeripoikaa -klassikkoa.

Kesken viidennen luokan Samin perhe muuttaa toiselle paikkakunnalle. Hän aloittaa kirjastonkäytön puhtaalta pöydältä ja hiukan viisastuneena. Samin vanhemmat eivät harrasta lukemista, joten vähäiset vinkit lukemiseen tulevat koulusta. Sivar Ahlrudin Etsiväkaksoset-sarjan jälkeen Samilla on hetken aikaa tyhjä olo. Tekisi mieli alkaa lainata aineistoa aikuisten osastolta. Mieleen muistuu vuotta aiemmin luettu Agatha Christie, jolta löytyykin runsaasti tarjontaa kirjaston hyllyltä. Katsottuaan Solveigin laulu -sarjan televisiosta Sami kiikuttaa kotiin Lassi Sinkkosen Solveig ja Jussi -romaanin. Muuten lukeminen painottuu Suosikkiin, Aku Ankkaan, Apuja Anna-lehteen. Seiskaluokalla Sami alkaa käydä parin luokkakaverinsa kanssa ostarilla sijaitsevassa kirjastossa. He istuskelevat kuuntelemassa Finnhitsejä. Karman, Alatalon, Vickyn ja Taiskan hitit soivat kuulokkeissa poikien pelleillessä ja ilmehtiessä toisilleen. Pilailu jää viattomalle tasolle, kun lähtiessä lukusalin pöydälle jätetään lääkärikirja avoinna seksisivujen kohdalta. Koulussa äidinkielen tunnilla tutustutaan Risto Rasan tuotantoon ja opetellaan kirjoittamaan tankoja ja haikuja.

Samin vanhemmat aikovat erota. Prosessin ajaksi perhe muuttaa vuokra-asuntoon takaisin pääkaupunkiseudulle, jossa suurin osa sukulaisistakin asuu. Kasiluokan alkaessa kaikki on uutta. Sami pakenee kodin ankeaa ilmapiiriä pänttäämällä maanisesti läksyjä. Todistuksessa vilisee ysejä ja kymppejä. Muu lukeminen jää vähemmälle. Sami käy välillä ostarilla uusien kavereidensa kanssa yllään enon käytetty nahkarotsi. Hän näyttelee kovempaa kuin on, ja kirjasto on vain yksi hengailukohde muiden joukossa. Eräänä päivänä suomenmaikka tuo koulukirjastosta pinon kirjoja. Hän jakaa kotona luettavaksi Aulikki Oksasen teoksen Isosisko ja pikkuveli. Ai tollasia kommarikirjoja teillä luetetaan! Pankissa työskentelevä äiti huudahtaa Samille närkästyneenä.

Vanhempien erottua Sami muuttaa äitinsä ja siskonsa kanssa toiselle puolelle kaupunkia. Hän lainaa edelleen Agatha Christien kirjoja, kun ei muutakaan keksi, mutta lukion äidinkielentunneilla kaikki muuttuu. Opettaja puhuu innostavasti kirjallisuudesta. Tulenkantajat vaikuttavat kiehtovilta, joten kirjastosta tarttuu mukaan mm. Katri Valaa, Uuno Kailasta ja Mika Waltaria. Ensimmäisellä luokalla Sami valitsee kirjaesitelmänsä aiheeksi Martti Larnin Neljännen nikaman ja toisella luokalla Samuel Beckettin Leikin lopun. Teosten mielenkiintoiset nimet ovat lukulistoilla erottuneet muiden joukosta. Luettuaan sanomalehtiartikkelin Christer Kihlmanista Sami päätyy lopulta lukemaan kirjailijan koko tuotannon, josta osa on tilattava pieneen lähikirjastoon muualta. Samoin on laita mm. Gore Vidalin ja Tennessee Williamsin teosten kanssa. Kolmannella luokalla suomenopettaja mainitsee Anja Kaurasen runsaasti huomiota keränneen esikoisromaanin Sonja O. kävi täällä. Sitä Sami ei varaa kirjastosta, vaan toivoo sen joululahjaksi. Seuraavana keväänä hän kirjoittaa teoksesta ylioppilasaineen, joka julkaistaan koulun lehdessä. Samille tulee kotiin Soundi-lehti, mutta muita lehtiä hän katselee kirjastossa. Seta-lehden hän nappaa aina

Kertojan nuoruudessa kirjastoissa poljettiin kameroita.
Sittemmin kirjastot ovat muuttuneet puuhaamoiksi.

BoD
9 789528 947912